

MILLENNIUM
CHALLENGE CORPORATION
UNITED STATES OF AMERICA

შეფასების მოკლე მიმოხილვა | იანვარი 2023

STEM-ის მიმართულების სტუდენტების მოზადება შრომის ბაზრის მოთხოვნების საპასუხოდ საქართველოში

STEM-ის მიმართულების ახალი პროგრამების სტუდენტები უკეთეს შედეგებს აჩვენებენ, თუმცა დასაქმების ბარიერები კვლავ არსებობს

პროგრამის მიმოხილვა

ათასწლეულის გამოწვევის კორპორაციის (MCC)-ის 138.6 მილიონი აშშ დოლარის ღირებულების [საქართველოს II კომპაქტის](#) (2014-2019) ფარგლებში პროექტი „პროფესიული განათლება ეკონომიკის განვითარებისთვის“ დაფინანსდა 15.7 მილიონი აშშ დოლარით. პროექტი მიზნად ისახავდა პროფესიული განათლების (TVET) პროგრამების კურსდამთავრებულების უნარ-ჩვევების გაუმჯობესებასა და შრომის ბაზარზე მოთხოვნილ უნარებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფას. პროექტის ფარგლებში გაიცა მსხვილი გრანტები 10 პროფესიული განათლების პროვაიდერისათვის 51 ახალი პროგრამის შემუშავების ან არსებული პროგრამის გაუმჯობესებისთვის ინდუსტრიის მხარდაჭერით; გაიცა 27 მცირე გრანტი პროფესიული სწავლების სექტორში საუკეთესო პრაქტიკის დოკუმენტაციისა და გავრცელებისათვის; გაენია ტექნიკური და ექსპერტული დახმარება მთავრობას სექტორულ პოლიტიკის შემუშავებისა და განხორციელებისათვის; გაიმართა პროფესიული განათლების სამი წლიური კონფერენცია.

ათასწლეულის გამოწვევის კორპორაციის (MCC)-ის დავალებით, Mathematica-მ ჩაატარა პროექტის „პროფესიული განათლება ეკონომიკის განვითარებისთვის“ დამოუკიდებელი საბოლოო შეფასება. სრული ანგარიშის შედეგები ხელმისაწვდომია: <https://mcc.icpsr.umich.edu/evaluations/index.php/catalog/195>.

ძირითადი მიგნებები

📺 ახალი პროფესიული პროგრამების სტუდენტების შედეგები შრომის ბაზარზე

- პროფესიული განათლების პროგრამების სტუდენტთა სამ მეთხედზე მეტი დასაქმდა პროგრამის დასრულებიდან ერთი წლის განმავლობაში. თუმცა, მხოლოდ ერთმა შესამედმა იპოვა სამსახური სრულ განაკვეთზე პროგრამის მიმართულების შესაბამისად.
- საქართველოში არსებული ყველა საჯარო პროფესიული პროგრამების სტანდარტის (ბენჩმარკის) მიხედვით, ახალი პროგრამების შედეგად, სავარაუდოდ, გაიზარდა სტუდენტების დასაქმების მაჩვენებელი და მათი ანაზღაურება პანდემიის პერიოდში.

📄 ახალი პროგრამების სიცოცხლისუნარიანობა

- გრანტის ფარგლებში შემუშავებული პროფესიული პროგრამების 10 პროვაიდერი აგრძელებს პროგრამების შეთავაზებას კომპაქტის დასრულებიდან ორი წლის შემდეგაც.

📅 პროფესიული განათლების პოლიტიკისა და პრაქტიკის განვითარებისაკენ მიმართული აქტივობების სიცოცხლისუნარიანობა

- მცირე გრანტის ფარგლებში დაფინანსებული საუკეთესო პრაქტიკები შენარჩუნდა, თუმცა, ამ პრაქტიკების ფართოდ გავრცელების შესახებ მტკიცებულებები შეზღუდულია.
- პროექტის ფარგლებში განუღმა ტექნიკური დახმარებამ შესაძლოა ხელი შეუწყო კომპაქტის დასრულების შემდეგ მნიშვნელოვანი პოლიტიკური რეფორმების განხორციელებას.
- ყოველწლიური კონფერენციები შენარჩუნდა ყოველწლიური პროფესიული განათლების დაჯილდოების ცერემონიის ფორმით.

შეფასების კითხვები

პერფორმანსის საბოლოო შეფასება მიზნად ისახავდა შემდეგ კითხვებზე პასუხების მიღებას:

1. შრომის ბაზრის რა შედეგები დადგა (დასაქმება და ანაზღაურება) გაუმჯობესების კონკურენტუნარიანი გრანტის პროგრამის (PICG) ფარგლებში მხარდაჭერილი პროგრამების კურსდამთავრებულებისათვის?
2. როგორი იყო დამსაქმებლების აღქმა PICG-ის მიერ მხარდაჭერილი კურსების კურსდამთავრებულების შესახებ?
3. გააგრძელეს თუ არა პროფესიული განათლების პროვაიდერებმა PICG მხარდაჭერილი პროგრამების შეთავაზება კომპაქტის დასრულების შემდგომ?
4. შენარჩუნდა თუ არა კომპაქტის შემდეგ ის აქტივობები, რომლებიც აძლიერებდა პროფესიული განათლების პოლიტიკას და პრაქტიკას?

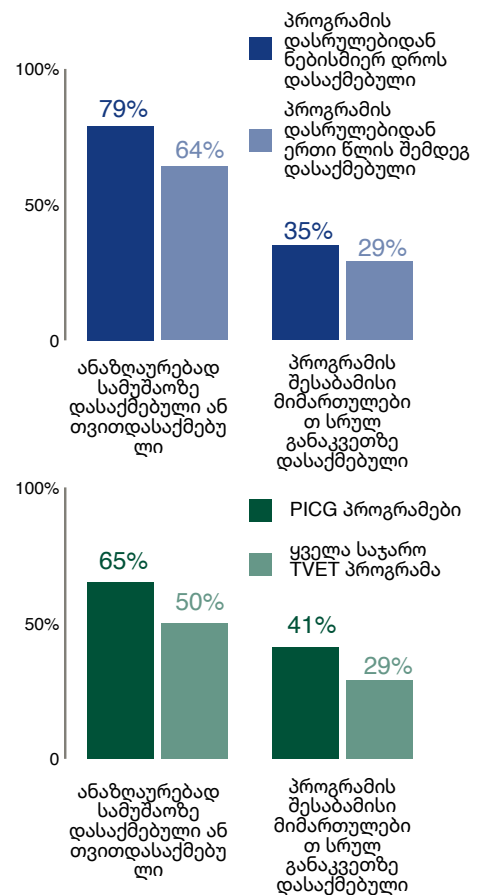
მიგნებები დეტალურად

საბოლოო შეფასების ანგარიშის დასკვნები ეფუძნება 2019 წელს გამოქვეყნებულ [შუალედური შეფასების შედეგებს](#).

შრომის ბაზრის შედეგები ახალი პროფესიული პროგრამების სტუდენტებისათვის

PICG-ის ფარგლებში შემუშავებულ 51 პროგრამაზე ჩაირიცხა 1935 სტუდენტი კომპაქტის დასრულებამდე, რაც აჭარბებს კომპაქტის ფარგლებში დასახულ მიზანს დაახლოებით 30 პროცენტით. ეს შეფასება ფოკუსირებულია პროექტის ფარგლებში მიმდინარე 41 პროგრამაზე, რომელთა შორის, 38 ხარისხის მიმნიჭებელია. ამ პროგრამების სტუდენტთა 79 პროცენტი დასაქმებული იყო კურსის დასრულებიდან ერთი წლის განმავლობაში, თუმცა, მხოლოდ 35 პროცენტი დასაქმდა სრულ განაკვეთზე. სტუდენტების თქმით, მათი დასაქმება უკავშირდება PICG-ის პროგრამებს. იმ სტუდენტებს შორის, რომლებიც ვერ დასაქმდნენ, დაახლოებით ნახევარი არასოდეს ეძებდა სამსახურს სამუშაოსადმი ინტერესის ნაკლებობის, ხელმისაწვდომობის სიმცირის ან დაბალი ანაზღაურების მოლოდინიდან გამომდინარე. სამუშაო ადგილების სიმცირე გამოწვევაა ზოგიერთი სტუდენტისათვის, განსაკუთრებით კი, შესაბამისი სამუშაო გამოცდილების სიმცირის შემთხვევაში. ერთი და იგივე პროგრამებზე სტუდენტებს შორის შედარებისას, დასაქმების მაჩვენებელი განსხვავდება სქესობრივ წრეში, თუმცა, დასაქმებული მამაკაცების ანაზღაურება 32 პროცენტით აღემატებოდა ქალებისას.

შეფასების შედეგებით ანალიზი აჩვენებს, რომ PICG პროგრამების სტუდენტებისათვის, სავარაუდოდ, გაუმჯობესდა დასაქმების მაჩვენებელი და ანაზღაურება. პროფესიული პროგრამის ეროვნულ სტანდარტთან (ბენჩმარკთან) მიმართებით, PICG მხარდაჭერილი პროგრამების შემთხვევაში: (1) შენარჩუნდა დასაქმების მაღალი მაჩვენებელი პანდემიის პერიოდში 15%-იანი მაჩვენებლით; (2) ანაზღაურების საშუალო 12-13%-ით მაღალი იყო PICG პროგრამების ორივე სქესის კურსდამთავრებულებისათვის. PICG-ის ფარგლებში გაუმჯობესებული 9 პროგრამისათვის კურსდამთავრებულების ანაზღაურება 16%-ით მეტი იყო იმავე პროგრამის წინა პერიოდის კურსდამთავრებულებთან შედარებით. და ბოლოს, იმ სტუდენტები ანაზღაურება, რომლებიც დასაქმებულები იყვნენ PICG პროგრამების დაწყებამდე, გაიზარდა 10%-ით პროგრამის დასრულების შემდგომ, ხოლო იმ სტუდენტებს, რომლებიც დაუბრუნდნენ ძველ სამსახურს პროგრამის დასრულების შემდგომ, ანაზღაურება 21%-ით გაიზარდა.

შენიშვნა: საბოლოო მონაცემთა შეგროვების პერიოდი დაემთხვა COVID-19 პანდემიას.

ახალი პროგრამების სიცოცხლისუნარიანობა

კომპაქტის განხორციელების პერიოდში, PICG-ის ფარგლებში მხარდაჭერილი პროფესიული განათლების პროგრამებმა მოიზიდა დაახლოებით 6 მილიონი აშშ დოლარი კერძო სექტორისაგან თანაინვესტიციის სახით პროფესიული განათლების განხორციელებისათვის, რაც სამჯერ და მეტჯერ აღემატება კომპაქტის საწყის მიზანს და მიუთითებს ინდუსტრიების კმაყოფილების მაღალ დონეზე. პროფესიული განათლების პროგრამების პროვადერები აგრძელებდნენ გრანტის ფარგლებში მხარდაჭერილი პროგრამების შეთავაზებას პროექტის დასრულებიდან ორი წლის შემდეგაც. პროფესიული განათლების პროვადერების თითქმის ნახევარმა შეიმუშავა და გამოაცხადა მიღება ახალ პროგრამებზე, რომლებიც უკავშირდება PICG-ის მხარდაჭერილ პროგრამებს. სახელმწიფო ვაუჩერი სრულად ფარავს PICG -ის ფარგლებში შემუშავებულ პროგრამებს და მტკიცედ უჭერს მხარს მათ ფუნქციონირებას.

საქართველოს საავიაციო უნივერსიტეტის კუთვნილი საავიაციო ანგარის სურათი

პროფესიული განათლების პოლიტიკისა და პრაქტიკის გაუმჯობესებაზე ორიენტირებული აქტივობების სიცოცხლისუნარიანობა

რამდენიმე შემთხვევაში, პროექტის საუკეთესო პრაქტიკის მცირე გრანტების ფარგლებში მხარდაჭერით შემუშავებული ახალი პროგრამები, ან გრანტის მიმღებთა და სხვა ორგანიზაციებს შორის დანყებული კავშირები გრძელდება კომპაქტის დასრულების შემდეგაც, რაც მნიშვნელოვანი მიღწევაა გაღებული ინვესტიციის სიმცირის გათვალისწინებით. თუმცა, რამდენიმე გრანტის მიმღებმა ხაზი გაუსვა დამატებითი გარე დაფინანსების მცირე მოცულობას, როგორც მთავარ დამაბრკოლებელ ფაქტორს აღნიშნული პრაქტიკების ფართოდ დანერგვისათვის.

კომპაქტის დასრულების შემდგომ, ტექნიკურ მხარდაჭერის ორი მიმართულება განსაკუთრებით მნიშვნელოვნად განვითარდა. პირველი - მთავრობის მიერ შექმნა უნარების სააგენტო, რომელიც საჯარო და კერძო სექტორების პარტნიორობას მტკიცედ ნერგავს პროფესიულ განათლებაში პროექტის მხარდაჭერაზე დაფუძნებული რეფორმების საშუალებით. მეორე, პროფესიული განათლების პროვადერების და პროგრამების ხარისხის უზრუნველყოფის ჩარჩო, რომლის ჩამოყალიბებას ხელს უწყობდა პროექტი, პირდაპირ იქნა ინტეგრირებული კანონმდებლობაში, ხოლო ავტორიზაციის სახელმწიფო პროცედურები პროფესიული განათლების პროვადერებისა და პროგრამებისათვის ნათლად ასახავს ამ რეფორმებს.

ყოველწლიური პროფესიული განათლების კონფერენციის აქტივობები გრძელდება ყოველწლიური პროფესიული განათლების დაჯილდოების ცერემონიის ფორმით. ცერემონიის ორი რაუნდი ჩატარდა 2020 და 2021 წლებში მთავრობის მჭიდრო ჩართულობით, საჯარო და კერძო დაფინანსების საშუალებით. მესამე ციკლი კი, გაიმართება 2022 წელს. ინტერესის მხარეები იმედოვნებენ, რომ ეს ღონისძიება მომავალ წლებშიც გაგრძელდება და შესაბამისად, თვლიან, რომ ღონისძიების გაგრძელებას გააჩნია მაღალი პოტენციალი საქართველოში პროფესიული განათლების მიმართ დამოკიდებულებისა და აღქმების რეგულარული გაუმჯობესებისათვის.

შემოსავლის ეკონომიკური მაჩვენებელი

ათასწლეულის გამონვევის კორპორაცია (MCC) განიხილავს 10%-იან ეკონომიკურ უკუგებას (ERR), როგორც მინიმალურ ზღვარს ინვესტიციის გასაგრძელებლად.

მიუხედავად იმისა, რომ შეფასების ფარგლებში ERR თავიდან არ გამოთვლილა, უკუკავშირის მიხედვით, MCC-ის მიერ წარმოებული ERR-ის ვალიდობა უტოლდება 20.9%-ს შეფასების შედეგების გათვალისწინებით.

მიუხედავად იმისა, PICG-ის მიერ მხარდაჭერილ კურსებზე სტუდენტთა ჩარიცხვამ თითქმის 30%-ით გადააჭარბა ათასწლეულის გამონვევის კორპორაციის ვარაუდებს, COVID-19 შეფერხებების ფონზე, მთლიანი ჩარიცხვა ჩამორჩებოდა MCC-ის პროგნოზებს 2021 წლისთვის. მეორე მხრივ, შეფასებამ აჩვენა, რომ სტუდენტთა დასაქმების მაჩვენებელი უტოლდებოდა ან უსწრებდა, ხოლო ანაზღაურება კი აღემატებოდა MCC-ის მიერ ნავარაუდევს. შედეგად, ეკონომიკური ანალიზის განახლებამ და მასში ამ შეფასების მონაცემთა ასახვამ, ნაკლებად სავარაუდოა, რომ არსებითად შეცვალოს დადგენილი ERR ვარაუდი. მტკიცებულებების მიხედვით, პროექტის ERR ყველა შემთხვევაში დარჩება ძლიერად პოზიტიური.

MCC ფარგლებში მიღებული გამოცდილება

📖 PICG-მხარდაჭერილი პროფესიული განათლების პროგრამებზე მიაღწიეს წარმატებას პროფესიული განათლების პროვაიდერებსა და მსხვილი დამსაქმებლების უნარ-ჩვევების საჭიროებებს შორის კავშირების გაძლიერებაში, რითაც დაადასტურეს ამ პროექტის გაუმჯობესებული ეფექტურობა წინა პროფესიული განათლების პროგრამებთან შედარებით.

📖 აუცილებელია მიზნობრივი მხარდაჭერა არატრადიციულ პროფესიულ პროგრამებზე ქალთა მოზიდვისა და შენარჩუნებისათვის. გენდერული განსხვავებების აღმოსაფხვრელად საჭიროა ისეთი ძალისხმევის გატარება, რომელიც სპეციალურად იქნება მიმართული ქვეყანაში სამუშაო გარემოს გაუმჯობესებისაკენ ქალებისათვის.

📖 სტუდენტებმა, რომლებსაც გააჩნდათ წინანდელი გამოცდილება და გამოიყენეს პროფესიული პროგრამები უნარების შემდგომი გაუმჯობესებისათვის, აჩვენეს ყველაზე დიდი გაუმჯობესება დასაქმებისა და შემოსავლის ზრდის თვალსაზრისით. ეს მეტყველებს იმაზე, რომ საქართველოში დამსაქმებლები პროფესიული განათლების პროგრამებს არსებულ მუშაკთა კვალიფიკაციის ამაღლების ღირებულ გზად მიიჩნევენ.

📖 ისეთი მოქნილი საკონტრაქტო სტრუქტურები, რომლებიც ტექნიკური მხარდაჭერის პოლიტიკის კომპონენტის ფარგლებში იქნა გამოყენებული, ქმედითი შეიძლება აღმოჩნდეს მოხერხებული, მთავრობის საჭიროებებზე მორგებული დახმარებისათვის.

შეფასების მეთოდები

ეს შერეული მეთოდოლოგიის პერფორმანსის საბოლოო შეფასება მიმდინარეობდა დაახლოებით ორწლიანდანი ხვდარი კომპაქტის დასრულების შემდგომ, იმისათვის, რომ დაეფიქსირებინა შრომის ბაზრის შედეგები გრძელვადიან პერსპექტივაში. შეფასება მოიცავდა რაოდენობრივ მეთოდს, კერძოდ კი, სტუდენტთა შემდგომი ეტაპის (follow-up) გამოკითხვას, თვისებრივ ინტერვიუებსა და პროგრამის დონის ადმინისტრაციულ მონაცემებს.

სტუდენტთა გამოკითხვის მონაცემები შეგროვდა 2019 წლის შუა პერიოდიდან 2021 წლის შუა პერიოდამდე. ადგილობრივმა კომპანიამ გამოკითხვა ჩაატარა იმ 992 სტუდენტთან, რომელიც PICG -ის 41 პროგრამაში იყო ჩართული. მომდევნო ეტაპის გამოკითხვა ჩატარდა სტუდენტების მიერ პროგრამების დასრულების მოსალოდნელი პერიოდიდან ერთი წლის შემდეგ და დააფიქსირა ინფორმაცია მათი სწავლის გამოცდილების, დასაქმებისა და მიღებული შემოსავლის შესახებ.

თვისებრივი მონაცემები შეგროვდა 2021 წლის მეორე ნახევარში, ადგილობრივი კომპანიის მიერ, ნახევრად სტრუქტურირებული ინტერვიუების საშუალებით ათივე PICG დაფინანსების მიმღებ TVET პროვაიდერთან, რვა საუკეთესო პრაქტიკის მცირე გრანტის მიმღებ ინსტიტუციასთან და TVET პროგრამების კურსდამთავრებულების 24 დამსაქმებელთან. შეფასების გუნდმა ასევე ჩაატარა ინტერვიუები მაღალი დონის ინტერესის მხარეებთან, მათ შორის განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ოფიციალურ წარმომადგენლებთან, პროგრამის ყოფილ განმავითარებლებთან და საერთაშორისო დონორებთან.

ადმინისტრაციული მონაცემების საშუალებით შეფასდა PICG პროგრამების სიცოცხლისუნარიანობა, რისთვისაც გამოყენებულ იქნა პროგრამის დონის მონაცემები პროგრამებში ჩართული და პროგრამების კურსდამთავრებულების შესახებ 2021 წლის ბოლოსათვის. ეს მონაცემები რეგულარულად მუშავდებოდა MCA-საქართველოსა და ათასწლეულის ფონდის (პოსტ-კომპაქტის მემკვიდრე უწყება MCA-საქართველოსთვის) მიერ გრანტის მიმღებ TVET პროვაიდერებისგან მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე.

